Revista Universul Juridic ● nr. 7, iulie 2018, pp. 86-96

HOTĂRÂREA CJUE ÎN CAUZA C-20/17: PRECIZĂRI PRIVIND DOMENIUL DE APLICARE AL ART. 4 DIN REGULAMENTUL (UE) NR. 650/2012

Silviu-Dorin ŞCHIOPU

Abstract

This short study aims to provide a prima facie presentation and assessment of CJEU's Judgment in Case C-20/17 which brings some clarifications on the scope of the general jurisdiction provided by Regulation (EU) 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession. Prior to this judgment, the doctrine considered, on the one hand, that the competence of the courts of the Member States to issue national certificates of inheritance is determined on the basis of their national law and, on the other hand, it has been held that Regulation (EU) 650/2012 determines international jurisdiction in both contentious and non-contentious procedures, including the issue of a national certificate of heir. CJEU's Judgment in Case C-20/17 confirms this latter doctrinal guidance.

Keywords: *Regulation (EU) 650/16, general jurisdiction, scope, preliminary ruling, succession, national certificate of succession, European Certificate of Succession.*

Printr-o cerere de decizie preliminară introdusă de Tribunalul regional superior din Berlin[1], Germania, s-a solicitat pentru a treia oară[2] Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) să se pronunțe cu privire la interpretarea unor dispoziții din Regulamentul (UE) nr. 650/2012[3].

---

[1] *Cerere de decizie preliminară introdusă de Kammergericht Berlin (Germania) la 18 ianuarie 2017 – Vincent Pierre Oberle (Cauza C-20/17)*, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 112 din 10 aprilie 2017.

[2] Primele două cereri de decizie preliminară au fost soluționate prin *hotărârea din 12 octombrie 2017, cauza C-218/16 - Kubicka*, ECLI:EU:C:2017:755, şi *hotărârea din 1 martie 2018, cauza C-558/16 - Mahnkopf*, ECLI:EU:C:2018:138, publicate în Repertoriul electronic (Repertoriul general).

[3] *Regulamentul (UE) nr. 650 din 4 iulie 2012* al Parlamentului European şi al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor judecătoreşti şi acceptarea şi

Tribunalul regional superior din Berlin a cerut CJUE să stabilească dacă art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 determină inclusiv *competența în raport cu procedurile de eliberare a certificatelor naționale de moştenitor*, situație în care statele membre nu ar putea institui norme care să determine competența națională într-un mod care să contravină prevederilor regulamentului. Acest aspect este relevant pentru statele membre în care autoritățile judiciare pot emite certificate de moştenitor naționale (ex. Germania, Grecia, Austria[4]).

Litigiul principal

Situația de fapt

Dl. A. Th. Oberle, cetățean francez, având ultima reşedință obişnuită în Franța a decedat la data de 28 februarie 2015. Elementele constitutive ale masei succesorale erau situate atât în Franța, cât şi în Germania. Defunctul a lăsat în urma sa doi fii, unul dintre aceştia fiind V.P. Oberle, reclamant în litigiul principal.

O jurisdicție franceză, Tribunalul de Primă Instanță din Saint-Avold, a emis un certificat de moştenitor național potrivit căruia cei doi frați aveau calitatea de moştenitori *ab intestat*, fiecare cu o cotă de 1/2. Ulterior, potrivit legislației germane, dl. V.P. Oberle s-a adresat Tribunalului districtului Schöneberg din Berlin, instanța competentă potrivit legislației germane să elibereze certificatul național de moştenitor limitat la masa succesorală situată în Germania[5]. Acest certificat ar fi urmat a atesta că, potrivit dreptului francez, cei doi frați l-au moştenit pe A.Th. Oberle.

Tribunalului districtului Schöneberg s-a declarat necompetent, în temeiul art. 4 şi 15 al Regulamentului (UE) nr. 650/2012, în ceea ce priveşte emiterea unui certificat național de moştenitor. Potrivit acestei instanțe, prevederile dreptului german nu pot determina competența internațională în ceea ce priveşte procedura relativă la cererea dlui. V.P. Oberle, întrucât dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 650/2012 prevalează asupra legislației naționale. Astfel, nu jurisdicțiile germane, ci cele franceze – în calitate de jurisdicții ale statului membru în care defunctul îşi avea reşedința obişnuită la momentul decesului – sunt competente a statua asupra ansamblului succesiunii, inclusiv asupra cererii dlui. V.P. Oberle.

---

executarea actelor autentice în materie de succesiuni şi privind crearea unui certificat european de moştenitor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 201 din data de 27.7.2012.

[4] În Austria competența emiterii certificatului de moştenitor *(Erbschein)* nu aparține notarului, ci instanței succesorale *(Nachlassgericht)*. A se vedea D. A. Popescu, *Ghid de drept internațional privat în materia succesiunilor*, Ed. Magic Print, Oneşti, 2014, p. 31, n. 66.

[5] Pentru opinia potrivit căreia competența instanțelor statelor membre de a emite certificate de moştenitor este determinată în temeiul dreptului lor național, v. F. Odersky în U. Bergquist, D. Damascelli, R. Frimston, P. Lagarde, F. Odersky, B. Reinhartz, *Commentaire du règlement européen sur les successions*, Paris, Éditions Dalloz, 2015, p. 59.

Legislația germană

Conform art. 105 din Legea privind cauzele de dreptul familiei şi în materie de proceduri necontencioase: „În privința celorlalte proceduri prevăzute de prezenta lege, jurisdicțiile germane sunt competente atunci când o jurisdicție germană este competentă teritorial".

Potrivit art. 343 din aceeaşi lege, astfel cum a fost modificat prin Legea privind moştenirea internațională şi de modificare a dispozițiilor privind certificatul de moştenitor, precum şi a altor dispoziții din 29 iunie 2015:

„(1) Competența teritorială revine jurisdicției în circumscripția căreia defunctul îşi avea reşedința obişnuită la momentul decesului.

(2) Dacă la momentul decesului reşedința obişnuită a defunctului nu se afla pe teritoriul național, este competentă jurisdicția în a cărei circumscripție acesta a avut ultima reşedință obişnuită pe teritoriul național.

(3) Dacă nu se aplică niciuna dintre situațiile prevăzute la alin. (1) şi (2), competența revine Tribunalului districtului Schöneberg din Berlin atunci când defunctul era cetățean german sau când pe teritoriul național există bunuri din patrimoniul succesoral. […]."

Regulamentul (UE) nr. 650/2012

În continuare, vom aminti cele mai relevante prevederi ale Regulamentului (UE) nr. 650/2012 incidente în speță, respectiv:

Considerentul (9)

Domeniul de aplicare a prezentului regulament ar trebui să includă toate aspectele de drept civil referitoare la patrimoniul unei persoane decedate, şi anume la toate formele de transfer de bunuri, drepturi şi obligații din cauză de deces, fie că este vorba de un act voluntar de transfer în temeiul unei dispoziții pentru cauză de moarte, fie de un transfer sub forma succesiunii ab intestat.

Considerentul (59)

Având în vedere obiectivul său general, care este recunoaşterea reciprocă a hotărârilor pronunțate în statele membre în materie de succesiuni, indiferent dacă astfel de hotărâri au fost pronunțate în cadrul unor proceduri contencioase sau al unor proceduri necontencioase, prezentul regulament ar trebui să stabilească norme cu privire la recunoaşterea, forța executorie şi executarea hotărârilor judecătoreşti similare celor ale altor instrumente ale Uniunii în domeniul cooperării judiciare în materie civilă.

Alin. (1) lit. g) şi alin. (2) din Articolul 3 – *Definiții*:

„(g) «hotărâre» înseamnă orice hotărâre în materie de succesiuni pronunțată de o instanță judecătorească dintr-un stat membru, indiferent de denumirea acesteia, inclusiv o hotărâre privind stabilirea de către un grefier a cheltuielilor de judecată; […]

(2) În sensul prezentului regulament, termenul «instanță judecătorească» include orice autoritate judiciară şi toate celelalte autorități şi profesioniști din domeniul juridic competenți în materie de succesiuni, care exercită atribuții judiciare sau acționează în baza delegării de competențe de către o autoritate judiciară sau acționează sub controlul unei autorități judiciare, cu condiția ca aceste autorități şi profesioniști din domeniul juridic să ofere garanții în ceea ce priveşte imparțialitatea şi dreptul tuturor părților de a fi audiate şi cu condiția ca hotărârile pronunțate de aceştia în temeiul legii statului membru în care îşi exercită activitatea:

(a) să poată face obiectul unei căi de atac sau al unui control de către o autoritate judiciară şi

(b) să aibă o forță şi un efect similare cu cele ale unei hotărâri a unei autorități judiciare privind aceleaşi aspecte. […]".

Articolul 4 - *Competența generală*:

„Instanțele judecătoreşti din statul membru în care defunctul îşi avea reşedința obişnuită în momentul decesului sunt competente să hotărască cu privire la succesiune în ansamblul său."

Articolul 62 – *Crearea unui certificat european de moştenitor*:

„(1) Prezentul regulament creează un certificat european de moştenitor (denumit în continuare «certificatul»), care este emis spre utilizare într-un alt stat membru şi care produce efectele enumerate la articolul 69.

(2) Utilizarea certificatului nu este obligatorie.

(3) Certificatul nu înlocuieşte documentele interne utilizate în scopuri similare în statele membre. Cu toate acestea, un certificat emis în scopul utilizării într-un alt stat membru produce efectele enumerate la articolul 69 şi în statul membru ale cărui autorități au eliberat certificatul în temeiul prezentului capitol."

Articolul 64 – *Competența de a elibera certificatul*:

„Certificatul se eliberează în statul membru ale cărui instanțe judecătoreşti sunt competente în temeiul articolului 4, 7, 10 sau 11. Autoritatea emitentă este:

(a) o instanță judecătorească, astfel cum este definită la articolul 3 alineatul (2); sau

(b) o altă autoritate care, în temeiul legislației interne, este competentă în materie de succesiuni."

Instanța de trimitere

Dl. V. P. Oberle a contestat decizia Tribunalului districtului Schöneberg înaintea Tribunalul regional superior din Berlin. Acesta din urmă a apreciat că Tribunalul districtului Schöneberg este internațional competent să emită certificatul de moştenitor solicitat de dl. V.P. Oberle, în considerarea prezenței unor bunuri succesorale pe teritoriul german, potrivit condiției prevăzute la art. 343 alin. (3) din Legea privind cauzele de dreptul familiei şi în materie de proceduri necontencioase.

În opinia Tribunalului regional superior din Berlin, spre deosebire de emiterea certificatelor europene de moştenitor, nu rezultă în mod clar că legiuitorul Uniunii a intenționat să reglementeze în mod exhaustiv, prin dispozițiile capitolului II din Regulamentul (UE) nr. 650/2012, competența internațională în materia eliberării certificatelor naționale de moştenitor. Astfel, instanța de trimitere a apreciat că, dacă legiuitorul Uniunii ar fi dorit să reglementeze competența internațională în materia eliberării certificatelor naționale de moştenitor în acelaşi mod precum în cazul certificatului european de moştenitor, ar fi prevăzut în privința certificatelor naționale o dispoziție corespunzătoare *mutatis mutandis* celei din art. 64 al Regulamentului (UE) nr. 650/2012.

În plus, Tribunalul regional superior din Berlin a considerat că Tribunalului districtului Schöneberg a reținut în mod greşit aplicarea în speță a normei cuprinse în art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012. Potrivit instanței de trimitere, în sensul art. 4, competența generală a instanțelor statului membru pe teritoriul căruia defunctul îşi avea reşedința obişnuită „să hotărască cu privire la succesiune în ansamblul său" ar privi numai adoptarea unor hotărâri judecătoreşti, în timp ce certificatele naționale de moştenitor nu ar constitui asemenea hotărâri, acestea fiind emise în urma unei proceduri necontencioase, iar decizia de eliberare a unui asemenea certificat ar conține numai constatări de fapt şi nu ar avea, aşadar, vocația de a dobândi autoritate de lucru judecat.

În aceste condiții, Tribunalul regional superior din Berlin a decis să suspende judecarea cauzei şi să adreseze CJUE următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor judecătoreşti şi acceptarea şi executarea actelor autentice în materie de succesiuni şi privind crearea unui certificat european de moştenitor trebuie interpretat în sensul că *determină şi competența exclusivă a instanțelor internaționale de a elibera în respectivele state membre certificatele naționale de moştenitor* (s.n.) care nu au fost înlocuite de certificatul european de moştenitor [a se vedea articolul 62 alineatul (3) din Regulamentul nr. 650/2012], cu consecința că dispozițiile naționale derogative cu privire la competența internațională de a elibera certificatele naționale de moştenitor – cum este de exemplu în Germania articolul 105 din Legea privind cauzele de dreptul familiei şi în materie de proceduri necontencioase (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) – sunt inoperante întrucât încalcă principiul aplicării prioritare a dreptului de rang superior al Uniunii?".

Concluziile avocatului general Maciej Szpunar

În privința scopului întrebării preliminare, avocatul general a precizat că instanța de trimitere urmăreşte în realitate a se stabili *dacă art. 4 din Regulamentul*

(UE) nr. 650/2012 determină competența în materia procedurilor de emitere a certificatelor naționale de moştenitor[6].

Ca urmare, avocatul general în primul rând a căutat să răspundă la întrebarea dacă certificatele naționale de moştenitor şi procedurile aferente sunt cuprinse în domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) nr. 650/2012, iar, în al doilea rând, a căutat să stabilească dacă art. 4 din regulament determină competența în raport cu procedurile de emitere a certificatelor naționale de moştenitor.

Includerea certificatelor naționale de moştenitor în domeniul de aplicare al Regulamentul (UE) nr. 650/2012

Sintagma „certificat național de moştenitor" nu se regăseşte ca atare în cuprinsul Regulamentului (UE) nr. 650/2012, însă acest act normativ menționează în art. 62 alin. (3) „documentele interne" utilizate în statele membre în scopuri similare certificatului european de moştenitor.

Problematica includerii certificatelor naționale de moştenitor în domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) nr. 650/2012 nu a fost abordată direct decât de către guvernul polonez în observațiile sale scrise şi de către Comisia Europeană în poziția prezentată în şedința din 23 noiembrie 2017, ambii considerând că certificatele naționale de moştenitor şi procedurile aferente emiterii acestora se înscriu în domeniul de aplicare al regulamentului.

Potrivit doctrinei citate de avocatul general, opinie la care de altfel a şi achiesat, art. 62 alin. (3) teza I defineşte raportul dintre certificatul european de moştenitor şi certificatele naționale de moştenitor iar acest articol nu are ca scop excluderea certificatelor naționale de moştenitor din domeniul de aplicare al normelor de competență prevăzute de Regulamentului (UE) nr. 650/2012[7].

Avocatul general a mai precizat că, până în prezent, certificatele naționale de moştenitor au putut fi utilizate în alte state membre iar nimic nu indică faptul că legiuitorul ar fi dorit să modifice această stare de fapt, cu atât mai mult cu cât, potrivit considerentului (69) teza a II-a[8], persoanele interesate se pot folosi şi de alte instrumente (precum certificatul național de moştenitor) în scopuri similare celor urmărite de certificatul european de moştenitor.

În concluzie, potrivit avocatului general, răspunsul la întrebarea dacă certificatele naționale de moştenitor şi procedurile aferente sunt cuprinse în domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) nr. 650/2012 nu poate fi decât afirmativ, întrucât

---

[6] A se vedea CJUE, *Concluziile avocatului general Maciej Szpunar prezentate la 22 februarie 2018*, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:89, par. 21.

[7] *Idem*, par. 36, n. 14.

[8] Considerentul (69) teza a II-a: „Aceasta înseamnă că persoanele în măsură să solicite un certificat nu ar trebui să aibă obligația să facă acest lucru, dar ar trebui să aibă libertatea să folosească celelalte instrumente disponibile în temeiul prezentului regulament (hotărâri, acte autentice şi tranzacții judiciare)".

regulamentul însuşi nu exclude certificatele naționale de moştenitor şi procedurile aferente acestora din domeniul său de aplicare, iar domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) nr. 650/2012, atât în contextul normelor privind conflictul de legi, cât şi în contextul normelor privind competența, priveşte ansamblul chestiunilor legate de succesiunile privind patrimoniile persoanelor decedate.

Competența în raport cu procedurile de emitere a certificatelor naționale de moştenitor

Partea fundamentală a întrebării preliminare urmăreşte a stabili dacă art. 4 din regulament determină competența în raport cu procedurile de emitere a certificatelor naționale de moştenitor.

Potrivit guvernelor german, francez şi portughez, art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 nu determină competența internațională în materia procedurilor de emitere a certificatelor naționale de moştenitor. Din contră, Comisia Europeană şi guvernul polonez au apărat un punct de vedere contrar.

În primul rând avocatul general a interpretat noțiunile de „instanță judecătorească" şi „a hotărî cu privire la succesiune în ansamblul său". Întrucât interpretarea literală a art. 4 din regulament nu a condus la concluzii neechivoce[9], s-a impus interpretarea acestuia în contextul altor dispoziții ale regulamentului. Potrivit interpretării sistematice a normelor Regulamentului (UE) nr. 650/2012, pe de o parte, art. 4 stabileşte competența în ceea ce priveşte procedurile desfăşurate în fața autorităților judiciare ale statelor membre atunci când aceste proceduri privesc aspecte susceptibile a fi considerate ca privind „succesiunea în ansamblul său", iar, pe de altă parte, din prezența art. 64 în regulament nu se poate deduce că art. 4 nu ar fi aplicabil procedurilor de emitere a certificatelor naționale de moştenitor.

În continuare avocatul general a confruntat concluziile decurgând din interpretarea sistematică cu argumente relative la obiectivele Regulamentului (UE) nr. 650/2012. Din interpretarea teleologică a rezultat că obiectivele regulamentului nu susțin o interpretare contrară concluziilor decurgând din interpretarea sistematică, astfel încât să se permită moştenitorilor a obține emiterea certificatelor naționale de moştenitor de către autoritățile judiciare dintr-un alt stat membru decât cel ale cărui autorități sunt competente în temeiul regulamentului.

Nici interpretarea istorică nu a infirmat concluziile rezultate din interpretarea sistematică şi cea teleologică, avocatul general concluzionând că „încă din etapa inițială a procesului legislativ s-a considerat că competența internațională a autorităților statelor membre în ceea ce priveşte emiterea certificatelor naționale de moştenitor nu va fi decisă de legea națională, ci de normele de competență uniforme, instituite prin regulament"[10].

---

[9] Pentru detalii a se vedea *Idem*, par. 58-76.

[10] *Idem*, par. 118.

Considerentele Curții de Justiție a UE asupra fondului[11]

Cu titlu introductiv, Curtea de Justiție a UE a amintit că Regulamentul (UE) nr. 650/2012 se aplică, în temeiul art. 1 alin. (1), interpretat în lumina considerentului (9), *tuturor aspectelor de drept civil ale succesiunilor* privind patrimoniile persoanelor decedate, cu excluderea materiilor fiscală, vamală şi administrativă. La rândul său, art. 1 alin. (2) enumeră diverse chestiuni care sunt excluse din domeniul de aplicare al regulamentului menționat, printre care nu figurează nici certificatele naționale de moştenitor, nici procedurile aferente acestora.

În continuare Curtea a precizat că, potrivit textului său, art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 prevede competența jurisdicțiilor statului membru în care defunctul îşi avea reşedința obişnuită în momentul decesului de a hotărî cu privire la succesiune în ansamblul său, iar, în plus, din titlul art. 4 rezultă că această dispoziție reglementează determinarea competenței generale a jurisdicțiilor statelor membre, în timp ce repartizarea competențelor pe plan intern este stabilită potrivit normelor naționale, în conformitate cu art. 2 din regulament[12].

Curtea a constatat că textul art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 nu permite în sine să se determine dacă natura contencioasă sau grațioasă a procedurii afectează aplicabilitatea normei de competență prevăzute de această dispoziție şi dacă prin „a hotărî", în sensul art. 4, trebuie să se înțeleagă faptul de a adopta o hotărâre de natură exclusiv jurisdicțională. Precum a precizat şi avocatul general, interpretarea literală a acestei dispoziții nu oferă un răspuns la întrebarea dacă trebuie să se considere că o procedură de eliberare a certificatelor naționale de moştenitor, precum cea în discuție în litigiul principal, intră sau nu în domeniul de aplicare al art. 4[13].

Din interpretarea art. 13 privind acceptarea sau renunțarea la succesiune, la legat sau la rezerva succesorală, în lumina considerentului (32), Curtea a concluzionat că norma de competență enunțată la art. 4 vizează de asemenea procedurile care nu sunt finalizate prin adoptarea unei hotărâri judecătoreşti, cu atât mai mult cu cât din considerentul (59) reiese că dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 650/2012 se aplică indiferent dacă hotărârile cu privire la o succesiune cu elemente de extraneitate au fost pronunțate în cadrul unei proceduri contencioase sau al unei proceduri necontencioase[14].

---

[11] A se vedea CJUE, *hotărârea din 21 iunie 2018*, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:485, nepublicată încă în Repertoriul general.

[12] Art. 2: „Prezentul regulament nu aduce atingere competenței autorităților statelor membre în materie succesorală".

[13] A se vedea CJUE, *Concluziile avocatului general Maciej Szpunar prezentate la 22 februarie 2018*, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:89, par. 77.

[14] În acelaşi sens, v. A. Bonomi în A. Bonomi, P. Wautelet, I. Pretelli, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement (UE) n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, 2e édition, Bruxelles: Éditions Bruylant, 2016, p. 184.

Prin urmare, art. 4 va determina competența internațională a jurisdicțiilor statelor membre referitoare la procedurile care vizează măsuri privind succesiunea în ansamblul său, independent de natura contencioasă sau necontencioasă a acestor proceduri, inclusiv eliberarea certificatelor naționale de moştenitor. Curtea a precizat că această interpretare nu este infirmată de art. 64 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 iar acesta nu poate fi interpretat în sensul că certificatele naționale de moştenitor ar fi excluse din domeniul de aplicare al normei de competență prevăzute în art. 4.

De asemenea, Curtea a amintit considerentul (27) care subliniază că normele Regulamentului (UE) nr. 650/2012 sunt concepute astfel încât să asigure faptul că „autoritatea care se ocupă de succesiune va aplica, în cele mai multe situații, propria lege". În acest sens, atât art. 21 alin. (1) referitor la norma generală privind legea aplicabilă succesiunii în ansamblul său, cât şi art. 4 privind competența generală a instanțelor judecătoreşti ale statelor membre se referă la criteriul reşedinței obişnuite a defunctului în momentul decesului acestuia. De aceea, aplicarea dreptului național pentru a determina competența generală a instanțelor judecătoreşti ale statelor membre de a emite certificate naționale de moştenitor ar fi contrară obiectivului vizat în considerentul (27), care urmăreşte să asigure coerența între dispozițiile referitoare la competență şi cele referitoare la legea aplicabilă în această materie.

Curtea a mai subliniat că la baza art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 stă *principiul unității succesiunii*[15] – concretizat în special la art. 23 alin. (1) care precizează că legea aplicabilă în temeiul acestui regulament are vocația să reglementeze „succesiunea în ansamblul său" – în măsura în care acest articol precizează, la rândul lui, că norma respectivă determină competența instanțelor judecătoreşti ale statelor membre de a hotărî „cu privire la succesiune în ansamblul său".

Față de cele de mai sus, Curtea a concluzionat că art. 4 urmăreşte limitarea riscului unor proceduri paralele în fața instanțelor judecătoreşti ale unor state membre diferite şi a unor contradicții care ar putea rezulta din acestea iar ca urmare „se opune unei reglementări a unui stat membru precum cea în discuție în litigiul principal, care prevede că, deşi defunctul nu îşi avea reşedința obişnuită în acest stat membru în momentul decesului, instanțele din acest din urmă stat rămân competente să elibereze certificate naționale de moştenitor, în cadrul unei succesiuni cu elemente de extraneitate, atunci când unele bunuri succesorale sunt situate pe teritoriul statului membru menționat sau dacă defunctul avea cetățenia aceluiaşi stat membru"[16].

---

[15] O interpretare a dispozițiilor Regulamentului (UE) nr. 650/2012 care ar duce la o fragmentare a succesiunii ar fi incompatibilă cu obiectivele acestui regulament. A se vedea CJUE, *hotărârea din 12 octombrie 2017, cauza C-218/18 – Kubicka*, ECLI:EU:C:2017:755, par. 57, publicată în Repertoriul electronic (Repertoriul general).

[16] CJUE, *hotărârea din 21 iunie 2018*, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:485, par. 59, nepublicată încă în Repertoriul general.

În loc de concluzii

Anterior hotărârii CJUE în cauza Oberle, doctrina a oferit două soluții divergente privind modul de stabilire a competenței în materia emiterii certificatelor naționale de moştenitor. Pe de o parte, s-a considerat că autoritățile judiciare ale statelor membre sunt în continuare competente a elibera certificate naționale de moştenitor în temeiul dreptului național, chiar dacă nu sunt competente cu privire la succesiune în ansamblul său[17]. Pe de altă parte, emiterea unui certificat național de moştenitor a fost inclusă în domeniul de aplicare al art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012[18].

Având în vedere în special necesitatea asigurării coerenței între dispozițiile referitoare la competență şi cele referitoare la legea aplicabilă în această materie, precum şi principiul unității succesiunii ce implică armonizarea normelor referitoare la competența internațională a instanțelor judecătoreşti ale statelor membre atât în cadrul procedurilor contencioase, cât şi în cadrul celor necontencioase, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în acord cu concluziile avocatului general, a interpretat art. 4 din Regulamentul (UE) nr. 650/2012 în sensul că acesta determină inclusiv competența instanțelor judecătoreşti în materia procedurilor de emitere a certificatelor naționale de moştenitor.

De asemenea, CJUE a subliniat că această interpretare „urmăreşte, în interesul unei bune administrări a justiției în cadrul Uniunii, realizarea acestui obiectiv prin limitarea riscului unor proceduri paralele în fața instanțelor judecătoreşti ale unor state membre diferite şi a unor contradicții care ar putea rezulta din acestea”[19], precum situația în care certificatul național de moştenitor ar fi emis de două autorități judiciare din două state membre diferite.

În încheiere precizăm că această hotărâre a CJUE nu priveşte decât certificatele naționale de moştenitor eliberate de către o autoritate judiciară, precum instanțele judecătoreşti, nu şi cele eliberate de către notarii publici, chestiunea calificării notarilor drept instanță judecătorească urmând a fi clarificată prin hotărârea ce se va da în cauza WB C-658/17 aflată pe rolul CJUE[20].

---

[17] A se vedea F. Odersky în U. Bergquist, D. Damascelli, R. Frimston, P. Lagarde, F. Odersky, B. Reinhartz, *Commentaire du règlement européen sur les successions*, Paris: Éditions Dalloz, 2015, p. 59.

[18] A se vedea A. Bonomi în A. Bonomi, P. Wautelet, I. Pretelli, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement (UE) n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, 2e édition, Bruxelles, Éditions Bruylant, 2016, p. 184.

[19] CJUE, *hotărârea din 21 iunie 2018*, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:485, par. 57, nepublicată încă în Repertoriul general.

[20] A se vedea *Cererea de decizie preliminară introdusă de Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Polonia) la 24 noiembrie 2017 – WB (Cauza C-658/17)*, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 134 din 16 aprilie 2018.

Bibliografie

1. *Cererea de decizie preliminară introdusă de Kammergericht Berlin (Germania) la 18 ianuarie 2017 – Vincent Pierre Oberle (Cauza C-20/17)*, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 112 din 10 aprilie 2017.

2. *Cererea de decizie preliminară introdusă de Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Polonia) la 24 noiembrie 2017 – WB (Cauza C-658/17)*, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 134 din 16 aprilie 2018.

3. CJUE, *Concluziile avocatului general* Maciej Szpunar prezentate la 22 februarie 2018, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:89.

4. CJUE, *hotărârea din 21 iunie 2018*, cauza C-20/17 - Oberle, ECLI:EU:C:2018:485, nepublicată încă în Repertoriul general.

5. CJUE, *hotărârea din 12 octombrie 2017*, cauza C-218/18 – Kubicka, ECLI:EU:C:2017:755, publicată în Repertoriul electronic (Repertoriul general).

6. *Regulamentul (UE) nr. 650 al Parlamentului European şi al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor judecătoreşti şi acceptarea şi executarea actelor autentice în materie de succesiuni şi privind crearea unui certificat european de moştenitor*, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 201 din data de 27.7.2012, p. 107-134.

7. U. Bergquist, D. Damascelli, R. Frimston, P. Lagarde, F. Odersky, B. Reinhartz, *Commentaire du règlement européen sur les successions*, Paris, Éditions Dalloz, 2015.

8. A. Bonomi, P. Wautelet, I. Pretelli, *Le droit européen des successions. Commentaire du Règlement (UE) n° 650/2012 du 4 juillet 2012*, 2e édition, Bruxelles: Éditions Bruylant, 2016.

9. D. A. Popescu, *Ghid de drept internațional privat în materia succesiunilor*, Ed. Magic Print, Oneşti, 2014.